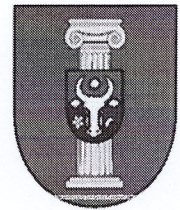

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО НЕПОДКУПНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

INSPECTORATUL DE INTEGRITATE

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

ACT DE CONSTATARE

Nr. 294 /22

mun. Chișinău

11.12.2020

Inspector de integritate al Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate Rodion RUSNAC, examinând materialele dosarului de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dl. Valeriu Rață, primarul satului Bardar, r-nul Ialoveni, domiciliat în [REDACTED], în temeiul art. 35 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

CONSTAT:

La 19 mai 2020 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. T-198/20, transmisă conform competenței de către Centrului Național Anticorupție, care la 05 octombrie 2020, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea 132/2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*, a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor cu nr. 20200223002.

În textul sesizării se indică că, dl. Valeriu Rață primarul satului Bardar, r-nul Ialoveni, ar fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin semnarea dispozițiilor, prin care și-a acordat un ajutor personal cu ocazia înregistrării căsătoriei și nașterii copilului.

În conformitate cu art. 31 alin. (1) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17.06.2016, inspectorul de integritate, în termen de 15 zile de la data repartizării sesizărilor, efectuează verificarea prealabilă a acestora, în cadrul căreia verifică respectarea condițiilor de formă și conținut ale sesizărilor și existența bănuielii rezonabile.

Conform prevederilor art. 75 alin. (1) Cod Administrativ al Republicii Moldova, verificând, sesizarea sub aspectul respectării condițiilor de formă și conținut, inspectorul de integritate a stabilit că sesizarea corespunde cerințelor stabilite de Codul Administrativ.

La etapa verificării prealabile, respectivele acțiuni/fapte ale primarului localității Bardar au trezit anumite bănuieli de corectitudine și respectare a cerințelor legale în domeniul integrității din partea inspectorului de integritate.

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

Mai mult, au fost luat în vedere rezonanță mediatică, cât și opiniile din partea jurnaliștilor și experților anticorupție privind încălcarea principiilor de integritate de către dl. Valeriu Rață.

Astfel, la 09 octombrie 2020, în conformitate cu prevederile art.31 din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, prin procesul-verbal nr.571/22, în privința dl. Valeriu Rață a fost inițiat controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, manifestat prin semnarea dispozițiilor nr.30 din 20 februarie 2020 și nr.45 din 17 martie 2020, de pe urma cărora a beneficiat personal de un ajutor unic în mărime de 12300,00 lei.

Prin scrisoarea nr.04-22/4775 din 12.10.2020, recepționată la 20.10.2020, dl. Valeriu Rață a fost informat despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile prevăzute la art.33 din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Subsecvent, prin aceeași scrisoare de informare, dl. Valeriu Rață, i-a fost solicitat prezentarea, punctului de vedere în scris sau prin alt mijloc care confirmă informarea și anume: *„dacă la apariția conflictului de interese real, în speță semnarea dispozițiilor nr.30 din 20 februarie 2020 și nr.45 din 17 martie 2020, a fost ținut cont de prevederile art. 12 al Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”*.

În temeiul art.20 alin. (1) lit. b), art.32 alin. (3) și art. 37 alin. (2) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, inspectorul de integritate a solicitat informații și documente necesare controlului de la entitățile publice și anume Ministerul Finanțelor în partea ce ține de salariul „brut” și „net” al subiectului declarării vizat în acțiunile de control (interpelare nr. 04-22/5228 din 30.10.2020) și Cancelaria de Stat (interpelările nr.04-22/5462 din 10.11.2020 și nr. 04-22/5575 din 12.11.2020) în partea ce vizează poziția instituției în cauză în raport cu dispozițiile emise de către dl. Valeriu Rață, dar și accesat registrele informaționale de stat, în vederea acumulării probatoriului relevant.

În aceeași ordine de idei, consemnăm faptul că prin Hotărârea Judecătorei Hâncești, sediul Ialoveni, la 07 noiembrie 2019, a fost confirmat legalitatea alegerilor locale generale (turul II) din 03 noiembrie 2019, desfășurate în circumscripția electorală Bardar nr.21/2, Ialoveni și astfel validat mandatul primarului ales în satul Bardar, raionul Ialoveni, Rață Valeriu, candidat independent.

În conformitate cu prevederile art.3 alin. (1) lit. a) din Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, în calitate de primar, dl. Valeriu Rață, *este subiect al declarării averii și intereselor personale*.

Punctul de vedere al persoanei supuse controlului

Exercitându-și dreptul prevăzut de art.37 alin. (3) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, dl. Valeriu Rață și-a prezentat punctul de vedere în scris la data de 23.10.2020 (înregistrat cu nr.8158), la sediul ANI, comunicând următoarele:

„La solicitarea Inspectoratului de Integritate al ANI nr.04-22/4775 din 12.10.2020 recepționată mai târziu, de a prezenta punctul de vedere privind „dacă la apariția conflictului de interese real, în speță semnarea dispozițiilor nr.30 din 20.02.2020 și nr.45 din 17.03.2020, ați ținut cont de art.12 al Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”, vin cu următoarele explicații:

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

La 08.02.2018 adunarea generală a colectivului primăriei Bardar a aprobat Contractul colectiv de muncă încheiat între ultimii și primăria Bardar ca instituție publică, pe termenul 2018-2022, semnat fiind în aceeași zi de către președintele Comitetului sindical al primăriei sat. Bardar.

La 09.02.2019 Contractul colectiv de muncă a fost semnat și de fostul primar al sat. Bardar ca reprezentant al instituției. În aceeași zi contractul fiind înregistrat la Inspecția pentru protecția muncii din raionul Ialoveni cu nr.16, Contractul colectiv de muncă fiind elaborat în conformitate cu Codul Muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003, Legea sindicatelor nr. 119/2000, Legea cu privire la salarizarea în sistemul bugetar nr. 270/2018 și alte acte normative.

Potrivit pct. 1.7 din contractul indicat supra constatăm că: *„Contractul este un act juridic unic, cu caracter bilateral și obligatoriu pentru toate direcțiile și secțiile unității respective”*.

În conformitate cu art.10 alin.(2) lit.h) Codul Muncii: *„Angajatorul este obligat: să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă și de contractele individuale de muncă”*.

Art. art. 10 alin.(2) lit. r) din Codul Muncii, reconfirmă obligația angajatorului, în speță a persoanei supuse controlului/Valeriu Rața obligațiile ultimului și anume: *„ Angajatorul este obligat: să îndeplinească alte obligații stabilite de prezentul cod, de alte acte normative, de convențiile colective, de contractul colectiv și de cel individual de muncă”*.

Conform contractului colectiv de muncă și anume punctul 6.8 care prevede că la nașterea unui copil, salariatul sau unuia din membrii familiei i se acordă un salariu de funcție și la oficializarea căsătoriei i se acordă un ajutor în mărime de 1000 lei. Primarul de rînd cu ceilalți salariați se bucură de prevederile contractului colectiv de muncă.

Astfel, la data de 20 februarie 2020 a fost emisă o dispoziția privind acordarea unui ajutor material familiei primarului. În persoana primarului Rața Valeriu, i s-a acordat un ajutor material în sumă de 12.300 lei (douăsprezece mii trei sute lei), cu ocazia oficializării căsătoriei și nașterii unui copil.

Atrageam atenția Inspectoratului de Integritate asupra faptului că, în calitate de membru al sindicatelor, primarul a achitat și achită regulat cotizațiile sindicale, lunar din salariul primarului i se reține contribuția sindicală - pct. 1.3 din contractul Colectiv de muncă, motiv pentru care organizația sindicală a cerut îndeplinirea prevederilor contractului colectiv de muncă și pentru primar ca angajat. Deoarece Administrația Publică Locală are statut special, nu este subordonată, primarul ca și conducător își exercită atribuțiile pe tot spectrul de activitate al Administrației Publice Locale.

Alegațiile Inspectoratului de integritate cu trimitere la art. 12 și mai exact alin.(7) a Legii 133/2016 le consider inaplicabile speței și explic de ce: aliniatul 7 al art.12 urmează a fi coraborat direct cu aliniatul (3) al aceluiași articol care explică conflictul de interese și anume: *„Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică”*.

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

Informăm Inspectoratul că la emiterea dispoziției nr. 30 din 20.02.2020 eu în calitate de conducător al instituției publice primăria sat. Bardar m-am condus direct de obligațiile instituite de contractul colectiv de muncă ceea ce înseamnă că nu am luat o decizie sau emis un act cu caracter patrimonial care dacă era luat de o altă persoană avea să aibă o altă finalitate.

Cînd am emis dispoziția nr. 30 din 20.02.2020 am luat în calcul prevederile art. 12 a Legii 133/2016 or, chiar și în situația în care eu ca primar delegam atribuțiile mele de serviciu ceea ce este alogic dar să admitem vice-primarului sau secretarului consiliului decizia ultimilor nu avea cum să aibă un alt conținut sau finalitate adică, aceștia aveau să execute aceleași prevederi ale contractului colectiv de muncă.

Legiuitorul a stabilit și explicat noțiunea de conflict real de interese și anume atunci cînd funcționarul public apare în fața unei cereri,/demers sau decizia care concurează cu interesele sale sau a persoanelor apropiate dînsului și important este menționa că în asemenea situații dacă acea decizie sau cerere ar fi soluționată de către o altă persoană atunci aceasta s-ar putea să aibă o altă finalitate deoarece un terț sau persoană dezinteresată ar soluționa eventual altfel situația.

În cazul meu, eu ca conducător al instituției care nu dispune de alți superiori, dar mai important este că nu am luat o decizie care eventual de către o altă persoană fie secretar sau vice-primar ar fi avut o altă finalitate, oricine ar fi pus în situația de a executa contractul colectiv de muncă ar emite aceeași dispoziție cu conținutul celei care am emis-o eu, și anume Dispoziția nr.30 din 20.02.2020.

În această ordine de idei la momentul emiterii dispoziției nr. 30 din 20.02.2020 consider că am ținut cont de prevederile art. 12 alin. (3),(5) și (7) a Legii 133/2016 or, conflictul real de interese nu a avut loc deoarece așa cum menționează legiuitorul dispoziția trebuie să corespundă criteriilor: „care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului”. În speță emiterea dispoziției nu poate sub nici o formă să influențeze exercitarea mandatului de primar așa cum această dispoziție era previzibilă încă din momentul cînd am fost ales în calitate de primar cunoscînd că soția urma să nască și în același timp această dispoziție nu este și nu poate fi influențată de către mine așa cum conceperea copilului meu nu este legat direct și nici în direct de mandatul meu de primar or, cînd copilul a fost conceput eu nici măcar nu cunoașteam că voi candida la funcția de primar.

Totodată informăm Inspectoratul că dispoziția nr.30 din 20.02.2020 a fost acceptată de către Cancelaria de Stat - instituție abilitată direct cu controlul actelor administrației publice locale. Mai mult decît atît Cancelaria de stat a obiectat doar supra sursei de achitare a ajutorului material de aceea și a apărut și dispoziția nr.45 din 17.03.2020’.

Cadrul normativ aplicabil circumstanțelor de fapt

Art. (2) al Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, prevede următoarele definiții legale :

conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

Conform art. 12 alin. (3) din actul normativ menționat supra, *conflictul de interese real* apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Conform alin. (4) lit. b) din conținutul aceluiași articol, în cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obliga să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

Potrivit normei stabilite de alin. (5) al art.12, informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

În conformitate cu, art. 12 alin. (10) conflictul de interese consumat, fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Potrivit art.14 alin.(1) al Legii 82/2017 Integrității, în vederea asigurării servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, agenții publici, împreună cu conducătorul entității publice și, după caz, cu Autoritatea Națională de Integritate, sînt obligați să identifice și să trateze conflictele de interese care apar în activitatea lor profesională în termenele și modul prevăzute de Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

Aprecierea/poziția inspectorului de integritate

În cadrul acțiunilor de control desfășurate, analizând prevederile legale aplicabile speței, informațiile prezentate de către instituțiile de stat cât și punctul de vedere al persoanei supuse controlului, inspectorul de integritate a stabilit că acțiunile/faptele primarului s. Bardar, dl. Valeriu Rață, s-au încadrat în limitele prevăzute de lege.

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

Astfel, s-a ținut cont de cadrul normativ care reglementează raporturile de muncă și drepturile prevăzute în acest sens și anume ,art.10 alin.(2) lit.h) din Codul Muncii care statuează că *angajatorul este obligat să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă și de contractele individuale de muncă*” și art. 10 alin.(2) lit. r) al Codul Muncii care reconfirmă obligația angajatorului, în speță a persoanei supuse controlului dl.Valeriu Rața și anume, *angajatorul este obligat să îndeplinească alte obligații stabilite de prezentul cod, de alte acte normative, de convențiile colective, de contractul colectiv și de cel individual de muncă*”.

Subsecvent, au fost luate în calcul dispozițiile Contractului colectiv de muncă nr. 16 încheiat între membrii colectivului de muncă și administrația primăriei satului Bardar la adunarea generală a colectivului primăriei din 09.02.2018 pe perioada anilor 2018-2022. Astfel, punctul 6.8 prevede că la nașterea unui copil, salariatul sau unuia din membrii familiei i se acordă un salariu de funcție și la oficializarea căsătoriei i se acordă un ajutor în mărime de 1000 lei.

În aceeași ordine de idei, la examinarea cauzei s-a ținut cont și de informațiile oferite de Ministerul Finanțelor cât și de poziția Cancelariei de Stat. Astfel, urmare a recepționării răspunsului din partea Ministerului Finanțelor (nr. 8637 din 12.11.2020), nu au fost stabilite careva decalaje și diferențe substanțiale între salariul brut/net al dl. Valeriu Rață prevăzut de lege și suma alocată prin dispozițiile *nr.30 din 20.02.2020 și nr.45 din 17.03.2020*.

Suplimentar, prin răspunsurile din 19.11.2020 și 17.11.2020, Cancelaria de Stat a ținut să sublinieze următoarele: „prin prisma art. 1 al Codului Muncii, primarul în cadrul autorității publice locale deține funcția de angajator și salariat. Art. 10 alin. (1) lit.c) și art. 137 al aceluiași Cod prevăd că angajatorul are dreptul să stimuleze salariații pentru munca eficientă și conștiincioasă și este în drept să stabilească diferite sisteme de premiere, de adaosuri și sporuri la salariul de bază, alte plăți de stimulare după consultarea reprezentanților salariaților. Potrivit art. 160 din Codul Muncii angajatorul este în drept să majoreze sporurile, adaosurile și recompensele prevăzute la art.138, 156, 157, 158 în raport cu nivelul lor minim stabilit de legislația în vigoare, precum și să stabilească alte plăți cu caracter de stimulare și compensare în limitele mijloacelor proprii (alocate), prevăzute pentru aceste scopuri în contractul colectiv de muncă, într-un alt act normativ la nivel de unitate sau în devizul de cheltuieli pentru întreținerea unității finanțate din buget. Reieșind din normele reglementat mai sus raportate la art. 165¹ al Codului Muncii și pct. 6.8 al Contractului colectiv de muncă al Primăriei satului Bardar pe anii 2018-2022, înregistrat la Inspecția pentru protecția muncii din raionul Ialoveni cu nr.16 din 09.02. 2018, primarul are dreptul de a beneficia de ajutor material ca și orice salariat din fondul stabilit pentru aceste scopuri/fondul de salarizare”.

Suplimentar a fost consemnat că: „deoarece legislația în vigoare nu prevede clar cine acordă adaosurile la salariul primarului, totodata atîta timp cît raporturile de muncă sunt reglementate și prin Contractul colectiv de muncă, în vigoare, act juridic care reglementează și alte raporturi sociale în unitate, reiterăm, unde primarul în cadrul autorității publice locale deține funcția de angajator și salariat, aceste acte administrative semnate de primar nu pot fi examinate prin prisma Legii 133/2016, deoarece îi încalcă dreptul acestuia de a fi remunerate pentru activitate sa, inclusiv și stabilirea suplimentelor sociale, parte component a salariului.

Atenție! Documentul conține date cu caracter personal, prelucrate de operatorul înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal cu nr. 0000069-003. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

Examinarea în ansamblu a circumstanțelor de fapt, în coroborare cu cadrul legal pertinent au permis inspectorului de integritate să constate inexistența indicilor obiectivi al încălcării regimului juridic al conflictelor de interese de către dl. Valeriu Rață. În acest sens, acțiunile/faptele reclamate nu cad sub incidența *regimului juridic al conflictului de interese*, nefiind stabilite careva semne vizibile *ale interesului personal*, or, în situația descrisă/declarată primarul, dl. Valeriu Rață în semnarea dispozițiilor *nr.30 din 20.02.2020 și nr.45 din 17.03.2020* s-a ghidează și executat prevederile Codului Muncii și Contractului colectiv de muncă **de pe urma/urmează să beneficieze inclusiv personal** în calitate de salariat, or primarul de rînd cu ceilalți salariați se bucură/beneficiază de aceleași drepturi.

Conform art.38 alin.(5) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în cazul în care nu se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va înceta procedura de control prin emiterea unui act de constatare.

În temeiul raționamentelor expuse supra, în conformitate cu prevederile art.19, art. 35-38 din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate,

DECIDE

1. Încetarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către dl. Valeriu Rață, primarul s. Bardar, r-nul Ialoveni, în circumstanțele de fapt și de drept expuse în partea descriptivă a prezentului act de constatare.

2. Se aduce la cunoștință dl. Valeriu Rață actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta, în termen de 15 zile de la recepționarea acestuia, în instanța de contencios administrativ, situată pe adresa: *mun. Chișinău, str. Kiev 3, Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)*

Inspector de integritate

Rodion RUSNAC